

4. Господарський кодекс України : Закон України : [прийнято ВР 16 січня 2003 р.] // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 462.
5. Про акціонерні товариства : закон України : [прийнято ВР 17 вересня 2008 р.] // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – № 50. – Ст. 384.
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : закон України : [прийнято ВР 16.07.1999 р. № 996-XIV]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>.
7. Никифоров О.В. Способи утворення холдингових компаній в Україні / О. В. Никифоров // Экономика и право. – 2010. – № 3. – С. 80–83.
8. Цивільний кодекс України : закон України : [прийнято ВР 16 січня 2003 р.] // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.
9. Вишне夫斯基 А. Международные холдинговые структуры для украинского бизнеса [Електронний ресурс] / Андрей Вишне夫斯基, Роман Огневюк. – Режим доступу : <http://conf.ligazakon.ua/conference/holding.htm>. – 09.02.2010.
10. Юніна К. Податкові пільги для холдингових компаній, зареєстрованих в Нідерландах / К. Юніна // Фінансовий ринок України . – 2010. – № 9. – С. 35–37.
11. Сазонець І.Л. Податкові преференції для реєстрації холдингових компаній у країнах світу / І.Л. Сазонець, М.М. Лещенко // Сучасні тенденції розвитку наукової думки : матеріали II Міжнародної науково-практ. конф., Київ, Лондон, 31 січня – 14 лютого 2011 року / Всеукраїнська академічна спілка спеціалістів професійної оцінки наукових досліджень і педагогічної діяльності. – Одеса, 2011. – С. 139–141.
12. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011 р. – № 13, / № 13–14, № 15–16, № 17. – С. 556.
13. Як знизити податки з допомогою європейського холдингу // Фінансовий аналіз. Корпоративний журнал [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://finance-monster.ru/analiz/yak-zniziti-podatki-z-dopomogoyu-yevropeyskogo-holdingu>. вересень №06. – 2010р. Загол. з екрану.

УДК 336.1:352

В. М. РУСІН

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ВЛАСНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Розглянуто теоретичні основи та проведено аналіз вітчизняної практики фінансового забезпечення власних повноважень органів місцевого самоврядування. Виявлено наявні проблеми та окреслено основні напрямки вдосконалення механізму фінансування власних повноважень місцевих рад та їх виконавчих органів.

Рассмотрены теоретические основы и проведен анализ отечественной практики финансового обеспечения собственных полномочий органов местного самоуправления. Выявлены существующие проблемы и намечены основные направления совершенствования механизма финансирования собственных полномочий местных советов и их исполнительных органов.

Theoretical framework and the analysis of national practices of financial support of their own powers of local governments. There are problems and outlines the main directions of improving the mechanism of financing of their own powers of local councils and their executive bodies.

Ключові слова: місцеве самоврядування, власні повноваження органів місцевого самоврядування, доходи місцевих бюджетів, доходи, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, фінансова забезпеченість.

Постановка проблеми. Протягом останніх десятиліть актуальною проблемою для України була і досі залишається забезпеченість самостійного вирішення населенням питань місцевого значення. Діяльність місцевого самоврядування в забезпеченні суспільних послуг на належному рівні та вирішення питань місцевого значення неможливі без відповідної системи фінансового забезпечення. Питання формування та використання фінансових ресурсів, необхідних для реалізації власних повноважень органів місцевого самоврядування

потребують подальшого вдосконалення для вирішення низки проблем, які пов'язані з невідповідністю між повноваженнями місцевого самоврядування та ресурсами необхідними для їх виконання; значною централізацією фінансових ресурсів; обмеженістю власних коштів на реалізацію власних повноважень органів місцевого самоврядування; використанням коштів, що акумулюються для забезпечення реалізації власних повноважень на фінансування делегованих повноважень. Фінансова забезпеченість органів місцевого самоврядування залишається досить актуальним завданням для науковців і практиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В сучасній вітчизняній фінансовій науці питання фінансового забезпечення місцевого самоврядування розглядають такі вчені, як Т. Бондарук О. Василик, В. Дем'янишин, В. Зайчикова, О. Кириленко, І. Луніна, Ц. Огонь, К. Павлюк, В. Федосов, С. Юрій та ін. Водночас існує низка нерозв'язаних питань в даній сфері, зокрема не повною мірою дослідженими залишаються теоретичні та практичні аспекти фінансового забезпечення реалізації саме власних повноважень органів місцевого самоврядування.

Метою статті є визначення теоретичних та дослідження практичних аспектів фінансового забезпечення реалізації власних повноважень органів місцевого самоврядування.

Виклад основного матеріалу. Главою 2 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” визначено розподіл повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад на власні і делеговані. Відповідно до внесених змін до зазначеного нормативного документа у 2011 р. власні повноваження визначає 81 підпункт, а делеговані – 80 підпунктів [1]. Як бачимо структура закріплених повноважень органів місцевого самоврядування на власні і делеговані пропорційна. Проте відображений розподіл в Законі України “Про місцеве самоврядування в Україні” не був врахований при прийнятті та внесенні змін до Бюджетного кодексу України. Відповідно до Бюджетного кодексу України видатки місцевих бюджетів поділяються на ті, що враховуються, і ті, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів [2]. Тому, вважаємо, що видатки першої групи пов'язані з виконанням власних повноважень, а видатки другої групи – з виконанням делегованих повноважень органів місцевого самоврядування в Україні. Однак, варто зазначити, що при затвердженні бюджетної класифікації не враховано поділ не визначений ні Законом України “Про місцеве самоврядування в Україні”, ні Бюджетним кодексом України. Як наслідок їхня частка в сукупних видатках не відображається у фінансовій звітності. Цим унеможлиблюється достовірне визначення витрат понесених на реалізацію власних чи делегованих повноважень органів місцевого самоврядування.

До основних видатків, пов'язаних з виконанням власних повноважень, належать видатки на місцеву пожежну охорону; позашкільну освіту; соціальний захист та соціальне забезпечення; місцеві програми розвитку житлово-комунального господарства та благоустрою населених пунктів; культурно-мистецькі програми місцевого значення; програми підтримки кінематографії та засобів масової інформації місцевого значення; місцеві програми з розвитку фізичної культури і спорту; типові проектування, реставрацію та охорону пам'яток архітектури місцевого значення; транспорт, дорожнє господарство; заходи з організації рятування на воді; обслуговування місцевого боргу; заходи у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру в межах повноважень, встановлених законом; проведення місцевих виборів і місцевих референдумів; членські внески до асоціацій органів місцевого самоврядування та їх добровільних об'єднань; підвищення кваліфікації депутатів місцевих рад; інші програми, пов'язані з виконанням власних повноважень, затверджені Верховною Радою АРК, відповідною місцевою радою згідно із законом [2].

Про необхідність мати фінансову базу органам місцевого самоврядування для здійснення своїх функцій і повноважень зазначається у нормативних-правових документах. В Європейській хартії про місцеве самоврядування зазначено, що органи місцевого самоврядування мають право в рамках національної економічної політики на свої власні

адекватні фінансові ресурси, якими вони можуть вільно розпоряджатися в межах своїх повноважень [3]. Відповідно до ст. 142 Конституції України та ст. 16 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об’єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних та обласних рад [1; 4].

Місцеві бюджети є фондами, в яких мобілізуються фінансові ресурси, необхідні для забезпечення надання суспільних послуг місцевого значення. Основою фінансового забезпечення власних повноважень органів місцевого самоврядування є доходи місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів. В Україні впродовж 2003–2008 рр. спостерігалася тенденція до зростання відповідних надходжень. Найбільше абсолютна сума цих надходжень в порівнянні з попереднім роком зросла у 2007 р. – на 61,44 %. У 2008 р. темп приросту склав лише 4,9 %, а 2009 р. надходження в порівнянні з попереднім роком знизилися і темп приросту склав 6,48 % (табл. 1).

Таблиця 1

Доходи місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів у 2003–2009 рр., тис. грн.*

Роки	Доходи місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, тис. грн.	Темп приросту до попереднього року +/- , %	У тому числі доходи загального фонду місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, тис. грн.	Темп приросту до попереднього року +/- , %
2003	6801543,36		2649335,32	
2004	7521753,52	+10,59	2124947,72	-19,79
2005	10487000,68	+39,42	3594609,78	+69,16
2006	13381826,18	+27,60	4375598,85	+21,73
2007	21603699,27	+61,44	6041813,16	+38,08
2008	22663073,97	+4,90	8669752,47	+43,50
2009	21195603,88	-6,48	9791410,32	+12,94

* Складено на основі даних Міністерства фінансів України та Державної казначейської служби України

Зменшення обсягу надходжень, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, спричинене різким зниженням надходжень до спеціального фонду, а надходження до загального фонду зросли на 12,94 %.

Доходи загального фонду місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів у 2004 р. в порівнянні з попереднім знизились на 19,79%, а впродовж наступних років зростали.

Як бачимо, не прослідковується взаємозв’язок між темпом приросту відповідних сукупних надходжень місцевих бюджетів та відповідної частки у них надходжень загального фонду. Це, в першу чергу, пояснюється нестабільністю надходжень до загального та спеціального фондів місцевих бюджетів. Впродовж останніх двох років спостерігається різке зменшення надходжень до спеціального фонду, що у 2009 р. призвело до зменшення доходів місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів на 6,48 % у порівнянні з попереднім роком. У 2009 р. різко знизився і темп приросту доходів загального фонду місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів.

Якщо розглянути структуру цих надходжень в розрізі бюджетів протягом аналізованого періоду, то бачимо, що понад 50–60 % усіх доходів місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів, припадає на міста обласного значення, 18–25 % – на бюджет м. Києва, 10–15 % – на сільські, 3–5 % – на селищні, 2–3 % – на обласні та менше 1 % – на районні (табл. 2).

Впродовж 2003–2009 рр. знизилась частка надходжень бюджету м. Києва на 1,43 відсоткових пункти (далі – в. п.) та районних бюджетів на 3,45 в. п. Частка усіх інших видів бюджетів зросла, а саме: сільські бюджети – на 2,3 в. п., бюджет АРК та обласні бюджети – на 1,52 в. п., селищні бюджети – на 0,6 в. п., бюджет м. Севастополя – на 0,36 в. п., бюджети міст районного значення – на 0,23 в. п., бюджети міст республіканського (АРК), обласного значення – на 0,03 в. п. Суттєве зменшення питомої ваги надходжень, що не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів у 2009 р. в порівнянні з попереднім роком спостерігалось в бюджеті м. Києва – на 5,9 в. п. Отже, як бачимо протягом проаналізованого періоду суттєвого перерозподілу надходжень між рівнями бюджетів не відбулося.

Таблиця 2

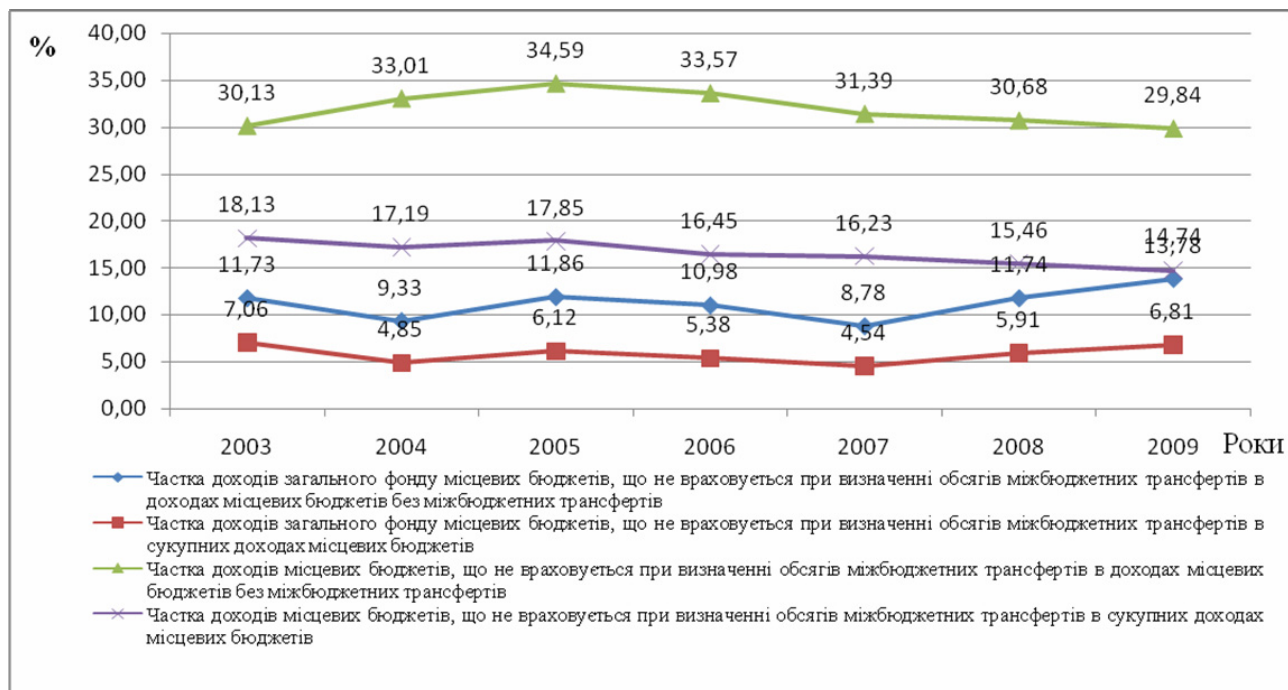
Структура доходів місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів за видами бюджетів у 2003–2009 рр., %*

Види бюджетів	Роки							Зміна упродовж 2003–2009 років, +/-
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
Бюджет АРК, обласні, міські (міст Києва та Севастопо- ля) бюджети, у тому числі:								
<i>бюджет АРК та обласні бюджети</i>	13,02	8,60	10,05	9,29	10,70	12,61	14,55	+1,52
<i>бюджет м. Києва</i>	21,09	24,14	23,14	23,71	25,37	25,24	19,66	-1,43
<i>бюджет м. Севастополя</i>	0,94	0,95	0,79	0,87	0,84	1,33	1,30	+0,36
Бюджети міст республіканського (АРК), обласного значення	43,16	47,77	46,77	47,41	36,06	41,69	43,19	+0,03
Районні бюджети	7,95	3,51	4,64	4,75	3,73	4,42	4,50	-3,45
Бюджети міст районного значення	3,05	2,79	2,67	2,89	2,40	2,98	3,28	+0,23
Селищні бюджети	3,29	4,02	3,38	3,35	2,81	3,56	3,89	+0,6
Сільські бюджети	7,49	8,22	8,57	7,72	7,39	8,17	9,62	+2,13
Всього	100	100	100	100	100	100	100	

* Складено на основі даних Міністерства фінансів України та Державної казначейської служби України

Про значення фінансових ресурсів, необхідних для виконання власних повноважень місцевих рад та їх виконавчих органів, які формуються за рахунок надходжень, що не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів, свідчить їх частка в доходах місцевих бюджетів без міжбюджетних трансфертів та сукупних доходах місцевих бюджетів. Частка доходів місцевих бюджетів, що не враховується при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів в доходах місцевих бюджетів без міжбюджетних трансфертів впродовж 2003–2005 рр. зростала, відповідно на 2,88 в. п. у 2004 р. та 1,58 в. п. у 2005 р. (рис.

1). Починаючи з 2005 р. спостерігається тенденція до щорічного зниження даного показника, а саме у 2006 р. на 1,02 в. п., у 2007 р. на 2,18 в. п., у 2008 р. на 0,71 в. п., у 2009 р. на 0,84 в. п. Як бачимо спостерігається і негативна тенденція до щорічного зниження питомої ваги доходів місцевих бюджетів, що не враховується при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів в сукупних доходах місцевих бюджетів. Це є свідченням послаблення фіскального значення тих видів надходжень, за рахунок яких органи місцевого самоврядування мали б забезпечувати реалізацію власних повноважень.

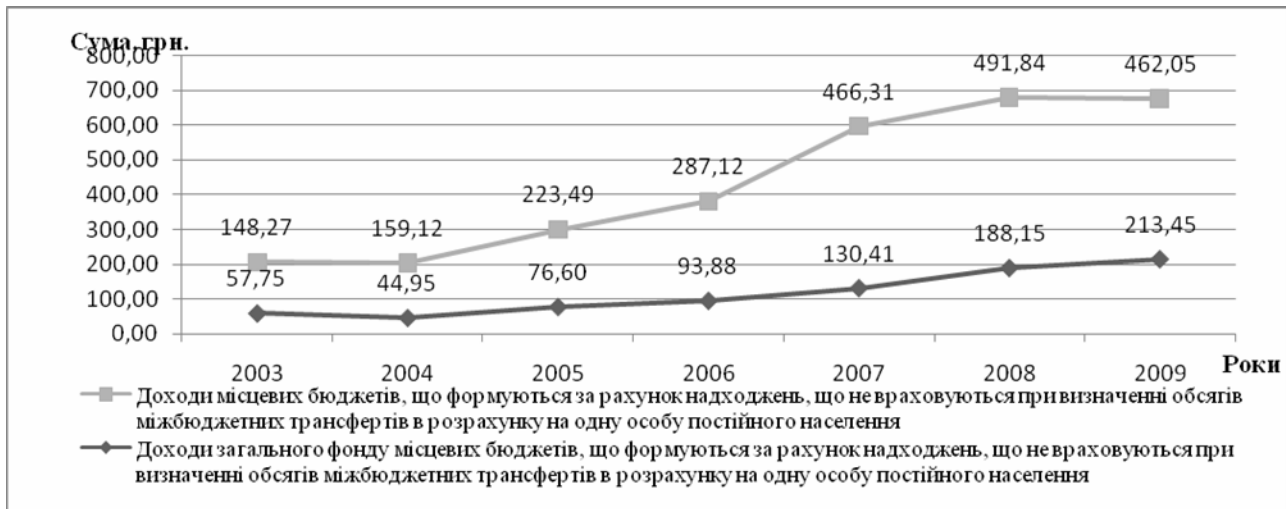
Рис. 1. Питома вага доходів місцевих бюджетів, що не враховується при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів в доходах місцевих бюджетів без міжбюджетних трансфертів та сукупних доходах місцевих бюджетів у 2003–2009 рр.

Якщо проаналізувати питому вагу доходів місцевих бюджетів, що не враховується при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів в доходах місцевих бюджетів без міжбюджетних трансфертів в розрізі видів бюджетів, то бачимо, що у 2009 р. в порівнянні з 2003 р. даний показник знизився у районних бюджетах на 13,81 в. п. бюджеті м. Києва – на 3,9 в. п. Збільшення питомої ваги спостерігається у бюджеті м. Севастополя на 9,98 в. п., селищних бюджетах – 4,86 в. п., бюджетах міст республіканського (АРК), обласного значення – на 2,3 в. п. В продовж проаналізованого періоду найменших змін даний показник зазнавав у бюджеті АРК, обласних та сільських бюджетах. Питомій вазі доходів місцевих бюджетів, що не враховується при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів в сукупних доходах відповідних місцевих бюджетів в розрізі видів бюджетів у 2003–2009 рр. характерна дещо інша тенденціями. Незначного зростання даний показник зазнав лише стосовно бюджету АРК, обласних бюджетів та бюджетів міст районного значення. Стосовно усіх решту видів бюджетів, то даний показник знизився.

Отже, питома вага доходів місцевих бюджетів, що не враховується при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів в сукупних доходах відповідних місцевих бюджетів майже в усіх видах бюджетів з кожним роком знижується. Це є свідченням зниження фіскального значення доходів місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів, що, в свою чергу, знижує можливості органів місцевого самоврядування повноцінно реалізовувати власні повноважень.

Якщо розрахувати розмір коштів загального фонду місцевих бюджетів та місцевих бюджетів в цілому, що формуються за рахунок надходжень, що не враховуються при

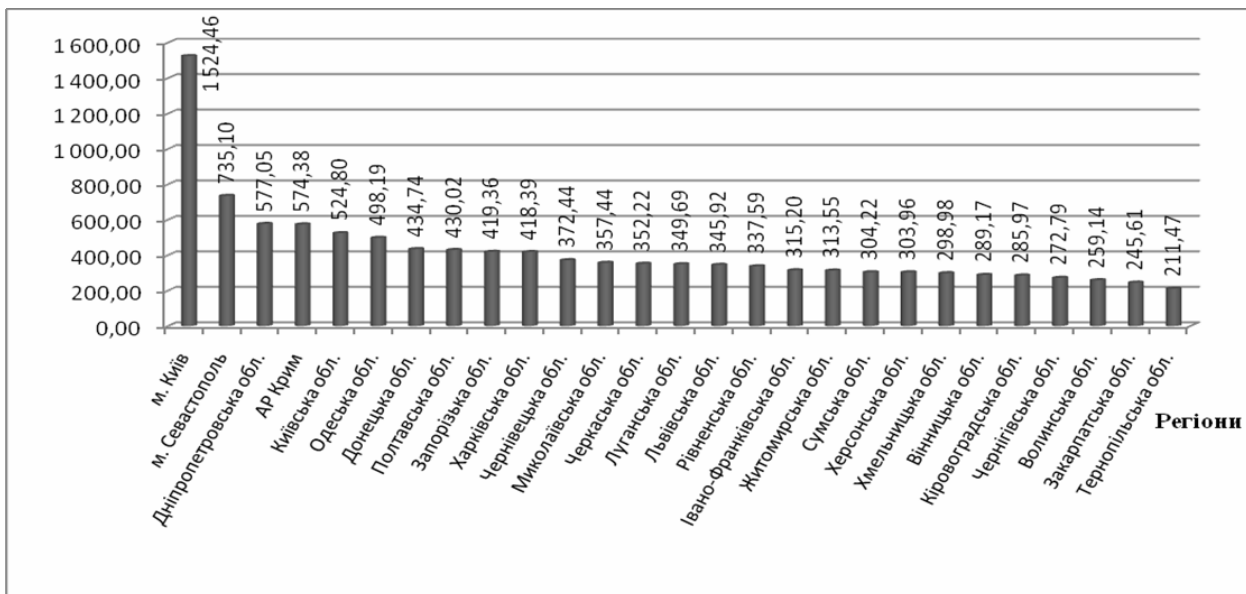
визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів в розрахунку на одну особу постійного населення, то бачимо, що впродовж 2003–2009 рр. спостерігається тенденція до збільшення щорічної суми (рис. 2).

Рис. 2. Доходи загального фонду місцевих бюджетів та місцевих бюджетів в цілому, що формуються за рахунок надходжень, що не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів в розрахунку на одну особу постійного населення за 2003–2009 рр.

Як бачимо з рис. 2, доходи місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів в розрахунку на одну особу постійного населення, зростають більш швидкими темпами, ніж доходи загального фонду місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів в розрахунку на одну особу постійного населення. Це є свідченням того, що в основному приріст відбувається за рахунок спеціального фонду місцевих бюджетів.

Слід відмітити значні міжрегіональні відмінності доходів місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів в розрахунку на одну особу постійного населення (рис. 3).

Рис. 3. Доходи місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів в розрахунку на одну особу постійного населення у 2009 р.

Як видно з рис. 3, найбільше коштів на одну особу припадає в м. Києві, найменше – у Тернопільській області. Найменше надходжень на одну особу акумулюється у Тернопільській, Закарпатській, Волинській, Чернігівській, Кіровоградській, Вінницькій областях, а найбільше у Дніпропетровській, Київській, Одеській областях та АР Крим. У м. Києві дані надходження майже у три рази більші ніж у областях з найбільшим показником, та у 7 разів більші ніж у областях з найменшим показником. Дещо більша сума коштів на одну особу припадає і у м. Севастополі в порівнянні з областями, де цей показник найвищий. Якщо не враховувати міста Київ і Севастополь, то сума коштів на одну особу в Тернопільській області, де цей показник найнижчий у 2,7 рази, менша ніж у Дніпропетровській області, де цей показник найвищий.

Спостерігаються і відмінності між міським та сільським населенням. Так, найменше надходжень на одну особу міського населення у 2009 р. спостерігалось у Кіровоградській, Чернігівській, Тернопільській, Житомирській, Херсонській областях, а найбільше знову ж таки у Дніпропетровській, Київській, Одеській областях та АР Крим. До переліку найбільш забезпеченого на одну особу міського населення коштами на виконання власних повноважень потрапила і Чернівецька область, однак щодо сільського населення у цій області цей показник один із найнижчих. У сільській місцевості найменше коштів акумулюється і у Тернопільській, Закарпатській, Івано-Франківській, Хмельницькій областях, а найбільше у Київській, Донецькій, Луганській областях та АР Крим.

Так, якщо в Кіровоградській області акумулюється найменше коштів для міського населення, що становить 285,97 грн, то найменше надходжень на одну особу сільського населення припадає у Тернопільській області – 68,34 грн. Однак, у Київській області надходження на 1 особу сільського населення становлять 422,53 грн, що значно перевищує середнє значення в цілому по міському населенню в Україні. На одну особу сільського населення Київської області припадає у 6,2 рази більше коштів ніж у Тернопільській області.

Таким чином бачимо, що спостерігається значна диференціація надходження коштів, що не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів в розрахунку на одну особу постійного населення між областями України та між міським та сільським населенням. Найменше коштів для виконання власних повноважень в розрахунку на одну особу постійного населення акумулюється в основному у західних областях держави.

Суттєвим недоліком вітчизняної системи фінансового забезпечення реалізації власних повноважень органів місцевого самоврядування є те, що досить часто кошти, що акумулюються для забезпечення власних повноважень використовуються на фінансування першочергових делегованих повноважень. Це зумовлено відсутністю їх розмежування у місцевих бюджетах. Дана проблема зароджується ще на етапі планування. При розрахунку видатків на фінансування делегованих повноважень Міністерство Фінансів України (МФУ) розраховує показники для кожної адміністративно-територіальної одиниці. Розрахована сума видатків повинна профінансуватися за рахунок доходів, що враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів, а у разі недостачі даних коштів за рахунок дотації вирівнювання. Однак, при затвердженні бюджету на більшу суму ніж розрахунковий показник МФУ різниця покривається за рахунок коштів II кошика (доходів, що не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів). Так, наприклад при розрахунку видатків на органи місцевого самоврядування (органи управління) у бюджеті м. Тернополя у 2009 р. розрахунковий показник МФУ склав 10353,1 тис. грн, а бюджетом затверджено 17667,3 тис. грн, у 2010 відповідно 13484,6 тис. грн та 21520,0 тис. грн, у 2011 р. – 13020,7 тис. грн та 24164,4 тис. грн. Як бачимо ще на етапі планування та затвердження бюджету передбачається використання коштів, що акумулюються для забезпечення власних повноважень на фінансування делегованих повноважень. Враховуючи те, що доходи, що не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів складають і так менше 10% усіх сукупних доходів місцевих бюджетів (див. рис. 1) і якщо їх ще використовувати на фінансування делегованих повноважень, то на фінансування власних їх майже не залишається.

Висновки. Отже, фінскальне значення фінансових ресурсів для реалізації власних повноважень органів місцевого самоврядування з кожним роком знижується, а механізм формування та використання фінансових ресурсів для реалізації власних повноважень є недосконалим. З метою нормування проблемних питань та подальшого вдосконалення механізму фінансування власних повноважень місцевого самоврядування, на нашу думку, необхідно здійснити ряд заходів, зокрема:

1) прискорити проведення адміністративно-територіальної реформи з метою укрупнення адміністративно-територіальних утворень, що дасть змогу покращити фінансову забезпеченість місцевого самоврядування та зменшити значні територіальні відмінності у фінансовому забезпеченні власних повноважень органів місцевого самоврядування;

2) посилити фінансову самостійність місцевих бюджетів шляхом підвищення фінскального значення місцевих податків і зборів, що, в свою чергу, вимагає оптимізувати їх перелік, розширити об'єкти і базу оподаткування;

3) доповнити перелік доходів місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, зокрема шляхом включення податку з доходів фізичних осіб;

4) розмежувати кошти, що акумулюються і витрачаються на власні і делеговані повноваження на фонд фінансування власних і фонд фінансування делегованих повноважень з метою уникнення фінансування делегованих повноважень за рахунок коштів, що акумулюються для фінансування власних повноважень;

5) виключити зі складу видатки, що не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів, програм і заходів, що належать до загальнодержавних повноважень і визначені у статтях 87–90 Бюджетного кодексу.

Такі зміни сприятимуть покращенню фінансового забезпечення реалізації власних повноважень органів місцевого самоврядування.

Список використаних джерел

1. Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21.05.1997 № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%2F97-%E2%F0>

2. Бюджетний кодекс України, редакція від 01.01.2011 [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2456-17&p=1296218899957501>

3. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15.10.1985 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_036

4. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0>
